

Організація навчально- виховного процесу на уроках історії у 8-х та 10-х класах

Самойлова І.А., методист НМЦ

13.09.2016

План наради

1. Особливості нових програм з історії для учнів 8-х та 10-х кл.
2. Проведення практичних занять з історії
3. Сучасний урок історії. Реалізація компетентнісного підходу.

**ОСОБЛИВОСТІ НОВИХ
ПРОГРАМ З ІСТОРІЇ ДЛЯ
УЧНІВ 8-Х ТА 10-Х КЛ.**

Увага до програми 8-го класу

16-18 ст. – важливий період української історії, актуалізований сучасністю:

- зацикленість багатьох важливих історичних явищ в рамках періоду;
- значна кількість сюжетів періоду 16-18 століть об'єктивно набули ознак витоків (пояснення) деяких сучасних проблем в житті держави і відносин у суспільстві

Особливості курсу історії 8 класу

Акцент

- з питань **соціально-економічного розвитку і антифеодальних народних повстань на історію політичну і воєнно-політичну**, висвітлення **заселення та господарського освоєння Середнього і Нижнього Подніпров'я, Півдня України та Слобожанщини.**

Особливості курсу історії 8 класу

Увага

- формування козацтва як державотворчого чинника,
- розвиток культури як єдиного процесу на всіх українських землях з її регіональними особливостями, незважаючи на «розшматованість» українських земель між різними державами.

Новели

- сюжети з історії кримських татар, фрагменти якої раніше могли згадуватися лише в негативному значенні.

8 клас: навчальні задачі

- навчитися загальним принципам постановки та вирішення пізнавальних проблем;
- навчитися досліджувати історичні джерела за більш ширшою, ніж в 7 класі, документальною базою, в тому числі щодо художніх шедеврів (учні вчаться виявляти передумови та причини, пояснювати факти та порівнювати різні позиції, висловлювати при цьому власні судження).

Програма 8-го класу: проблеми змісту

Розвантаження чи довантаження?

ДОДАНО:

- Особливості ранньомодерної доби
- Внутрішня та зовнішня політика Кримського ханства (16 ст.)
- Козацько-селянські повстання 20-30-х рр. 17 ст.
- Українсько-московська війна 1658-1659рр.
- Конотопська битва
- Західноукраїнські землі у складі володінь австрійських Габсбургів
- Реформи Марії-Терезії та Йосипа II та ін.

ДУБЛЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТ: збільшення обсягу програми на 25%.

Програма 8-го класу: проблеми змісту

Стереотипи радянської історіографії

- Оцінка впливу Люблінської та Берестейської унії на українські землі
- Викривлення соціального характеру козацько-селянських повстань 20-30pp. 17 ст.
- Підхід до висвітлення діяльності козацтва.

Програма 8-го класу: проблеми змісту

Некоректності та помилки

- Учні мають «визначати причини гайдамацького та опришківського руху на Правобережжі»
- «Визначати історичне значення Пересопницького Євангелія»
- Учні мають пояснювати поняття «Малоросійська колегія» у 4 розділі, коли про неї мова йде у 5-му розділі курсу.

Ситуація з підручниками

<u>Історія України. О.В. Гісем, О.О. Мартинюк (укр.)</u>	ЕБГ «Гармонія», ЕЗОШ №4
<u>Історія України. В.С. Власов (укр.)</u>	ЕЗОШ №7
<u>История Украины. В.С. Власов (рус.)</u>	ЕЗОШ №2, ЕБЛ

Зміни у програмі 10-11 класу

- додаткове виділення окремих фактів та явищ (бій під Крутами, етапи трудової та політичної еміграції, війни Росії з Українською Народною Республікою);
- практичні заняття.

Вимоги до подання змісту матеріалу

- Науковість
- Історична об'єктивність і безпристрасність
- Альтернативність
- Багатоаспектність
- Олюднення історії
- Формування громадянина і патріота
- Формування критичного мислення

ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ІСТОРІЇ

Мета практичних занять

- з'ясувати основні причини і наслідки...;
- дослідити умови, за яких відбувались...;
- проаналізувати свідчення різних джерел про...;
- сприяти виробленню учнями власної позиції щодо...;
- розвивати уміння:
 - працювати з різними історичними, мемуарними джерелами, спогадами очевидців тощо;
 - зіставляти й критично аналізувати наявну в них інформацію, робити висновки;
 - обґрунтовувати своє ставлення до викладених в них фактів.

Форми проведення ПЗ

- Робота з первинними та вторинними історичними джерелами
- Робота з підручником
- Екскурсії
- Навчальні проекти

Алгоритм підготовки ПЗ

- з'ясування місця практичного заняття в темі, що вивчається;
- визначення мети, місця й дати проведення;
- попереднє проектування (моделювання) заняття:
 - вивчення можливостей наявних у вчителя засобів навчання для повноцінного розкриття теми ПЗ;
 - добір історичних джерел;
 - випереджувальні завдання;
 - формулювання орієнтовних запитань для узагальнення й систематизації;
 - залучення учнів до підготовки ПЗ.
- проведення практичного заняття.

Матеріали до ПЗ

- [8 клас](#)
- [10 клас](#)

- Практичні заняття з історії у 5 класі: Методичні поради до проведення практичних занять з історії України у 5 класі / Упорядник Н.М.Степанова. – Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради, 2013. – 68 с.

**СУЧАСНИЙ УРОК ІСТОРІЇ.
РЕАЛІЗАЦІЯ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ.**

Вимоги до методики навчання: ознаки сучасності

- ✓ Активна пізнавальна діяльність учнів (індивідуальна, колективна, диференційована)
- ✓ Методи і прийоми розвитку мислення, зокрема критичного, та емоційної сфери дітей)
- ✓ Різноманітність типів уроків (УЗНЗ, УКК, ПЗ та ін.)
- ✓ Робота учнів з джерелами та засобами навчання

Реалізація компетентнісного підходу

- ✓ Компетентнісний підхід – спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток предметних та ключових компетентностей.
- ✓ Компетентність в певній сфері – спеціальним шляхом структурований (організований) набір знань, умінь, навичок і ставлень, що набувається у процесі навчання

Ієрархія компетентностей

- ✓ **ключова компетентність** — спеціально структурований комплекс характеристик (якостей) особистості, що дає можливість їй ефективно діяти у різних сферах життєдіяльності і належить до загальногалузевого змісту освітніх стандартів;
- ✓ **міжпредметна компетентність** — здатність учня застосовувати щодо міжпредметного кола проблем знання, уміння, навички, способи діяльності та ставлення, які належать до певного кола навчальних предметів і освітніх галузей;
- ✓ **предметна (галузева) компетентність** — набутий учнями у процесі навчання досвід специфічної для певного предмета діяльності, пов'язаної із засвоєнням, розумінням і застосуванням нових знань

Ключові компетентності

Предметна компетентність з історії (за О.Пошетун)

-
- хронологічна
 - просторова

-
- інформаційна

-
- логічна
 - аксіологічна

Складники історичної компетентності

- ✓ Хронологічний складник – **здатність учнів орієнтуватися в історичному часі, розглядати суспільні явища в розвитку та у конкретних історичних умовах зазначеного періоду.**
- ✓ Просторовий складник – **здатність учнів орієнтуватися в історичному просторі, використовувати карту як джерело інформації для пояснення історичних фактів.**
- ✓ Інформаційний складник – **здатність пояснювати історичні факти і явища на основі інформації, отриманої з різних джерел, їх аналіз, оцінювання, порівняння тощо.**

Складники історичної компетентності

- ✓ Логічний складник – **здатність учнів пояснювати історичні факти, аналізувати, узагальнювати їх, формулювати теоретичні поняття та оперувати ними; застосовувати засвоєні знання і вміння у самостійному пошуку інформації з різних джерел.**
- ✓ Аксіологічний складник – **здатність учнів формулювати власне ставлення до історичних подій, постатей, версій минулого, емоційно-оцінні судження на основі загальнолюдських та національних цінностей.**

Формування хронологічної компетентності: типи завдань

- на знання найважливіших дат, хронологічних меж подій, явищ, процесів; зіставлення років зі століттями; визначення послідовності та тривалості подій;
- зіставлення історичних подій, явищ з періодами, орієнтація в науковій періодизації історії Середніх віків; порівняння подій відповідно до часу, коли вони відбувалися; виокремлення сутнісних ознак історичного періоду чи етапу

Рівні сформованості хронологічної компетентності

називати деякі дати, пов'язані з подіями, історичними постатями

встановлювати послідовність подій на основі знання їх дат

встановлювати синхронність подій в межах національної історії

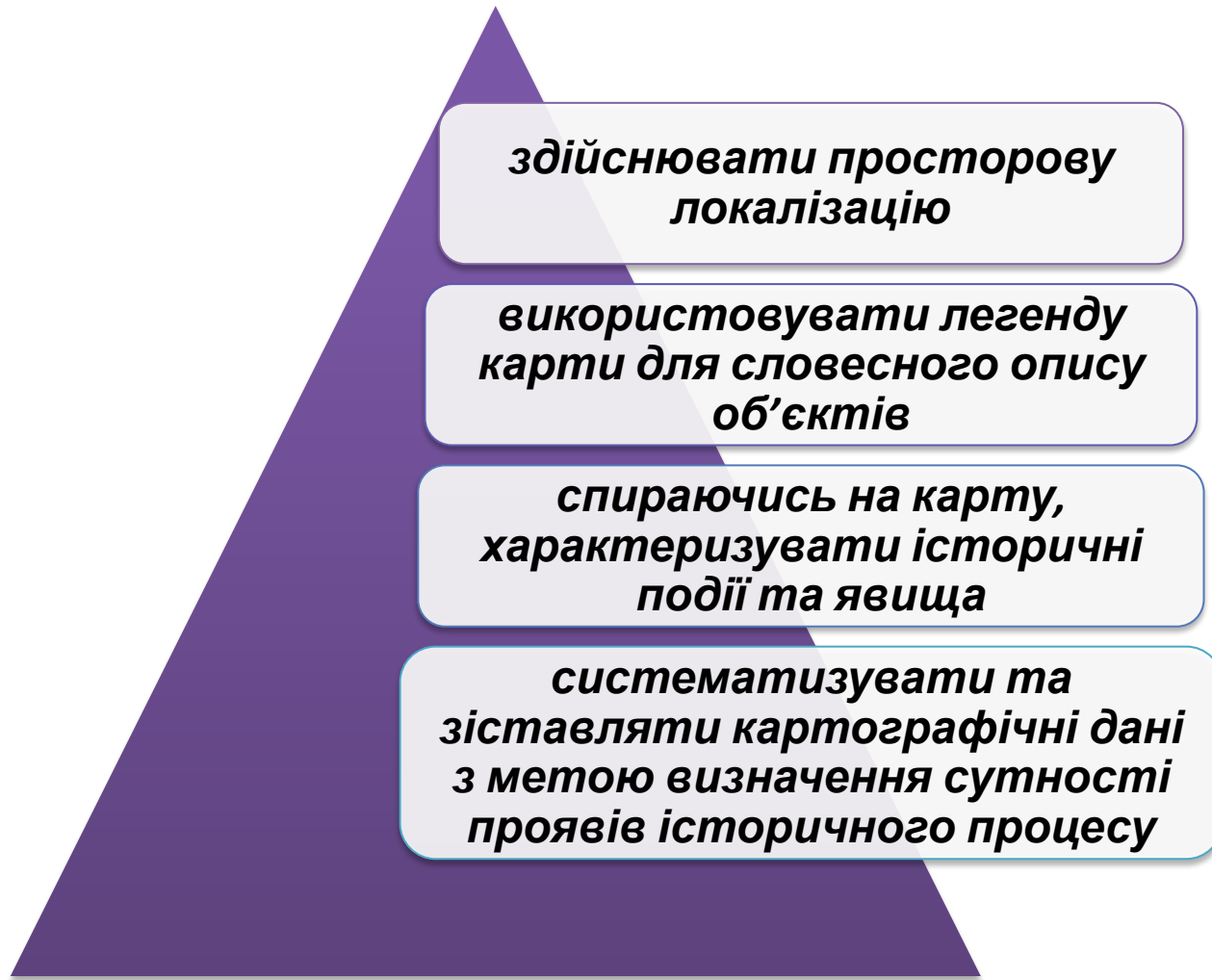
використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичних явищ і процесів

**П
С
Д
В**

Формування просторової компетентності: типи завдань

- локалізація історичних подій на карті; тлумачення історико-географічних понять; використання карти як джерела історичної інформації; топонімічні завдання;
- встановлення зв'язку між особливостями природно-географічних умов держави і способом життя населення; характеристика регіональних особливостей історичних процесів;
- використання карти для пояснення причин і наслідків історичних подій, процесів вітчизняної та всесвітньої історії (V–XV ст.), розвитку міжнародних відносин, пов'язаних з геополітичними чинниками;
- аналіз змісту історичної карти з використанням додаткових джерел.

Рівні сформованості просторової компетентності

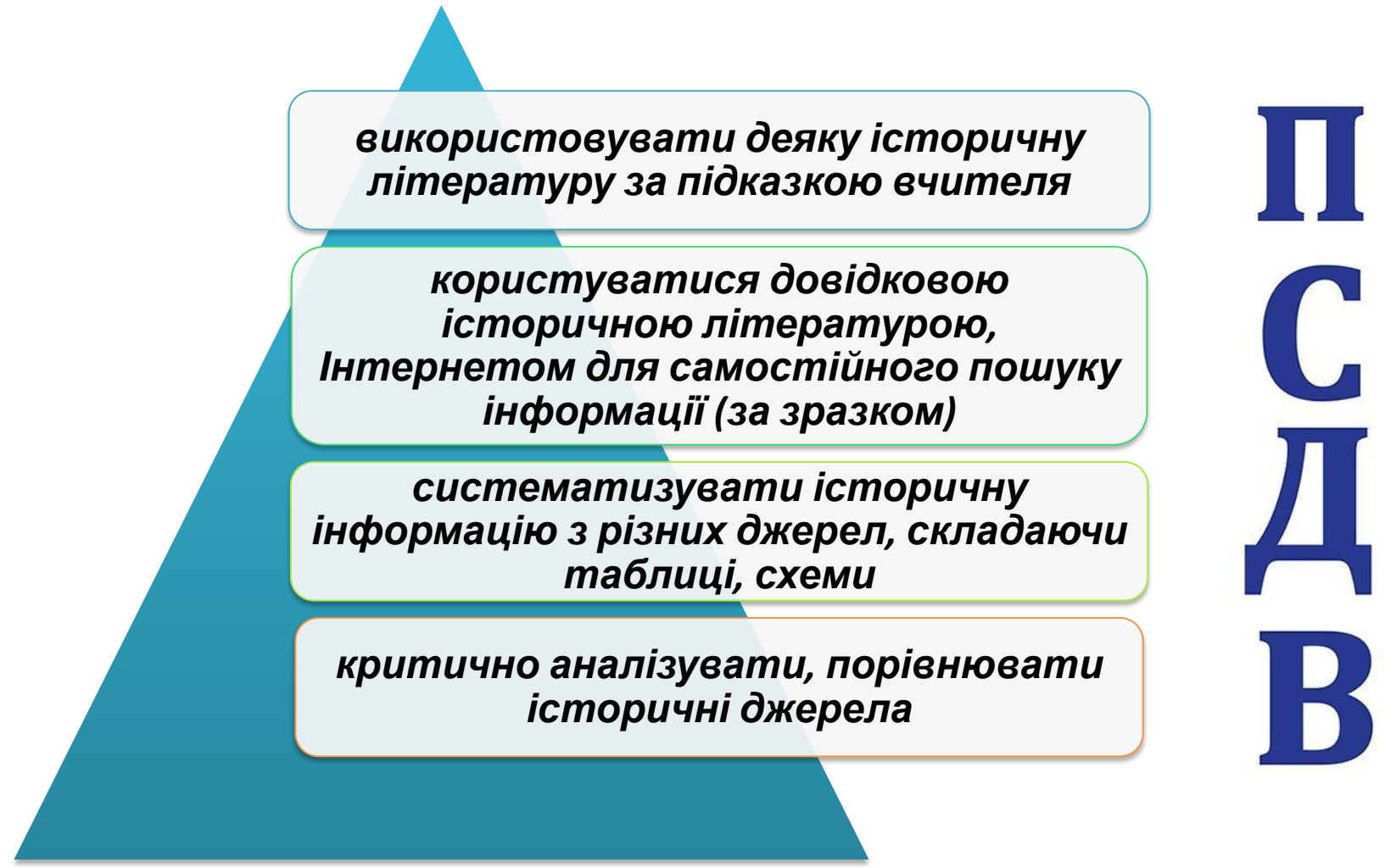

П
С
Д
В

Формування інформаційної компетентності: типи завдань

- опис (усний та письмовий) історичних подій, явищ;
- аналіз історичних джерел; розуміння різниці між фактом та інтерпретацією; виявлення тенденційної інформації та пояснення причин її необ'єктивності; самостійна інтерпретація історичних джерел Середньовіччя;
- аналіз і порівняння історичних фактів з використанням інформації з різних джерел;
- навчальні проекти.

Рівні сформованості інформаційної компетентності

використовувати деяку історичну літературу за підказкою вчителя

користуватися довідковою історичною літературою, Інтернетом для самостійного пошуку інформації (за зразком)

систематизувати історичну інформацію з різних джерел, складаючи таблиці, схеми

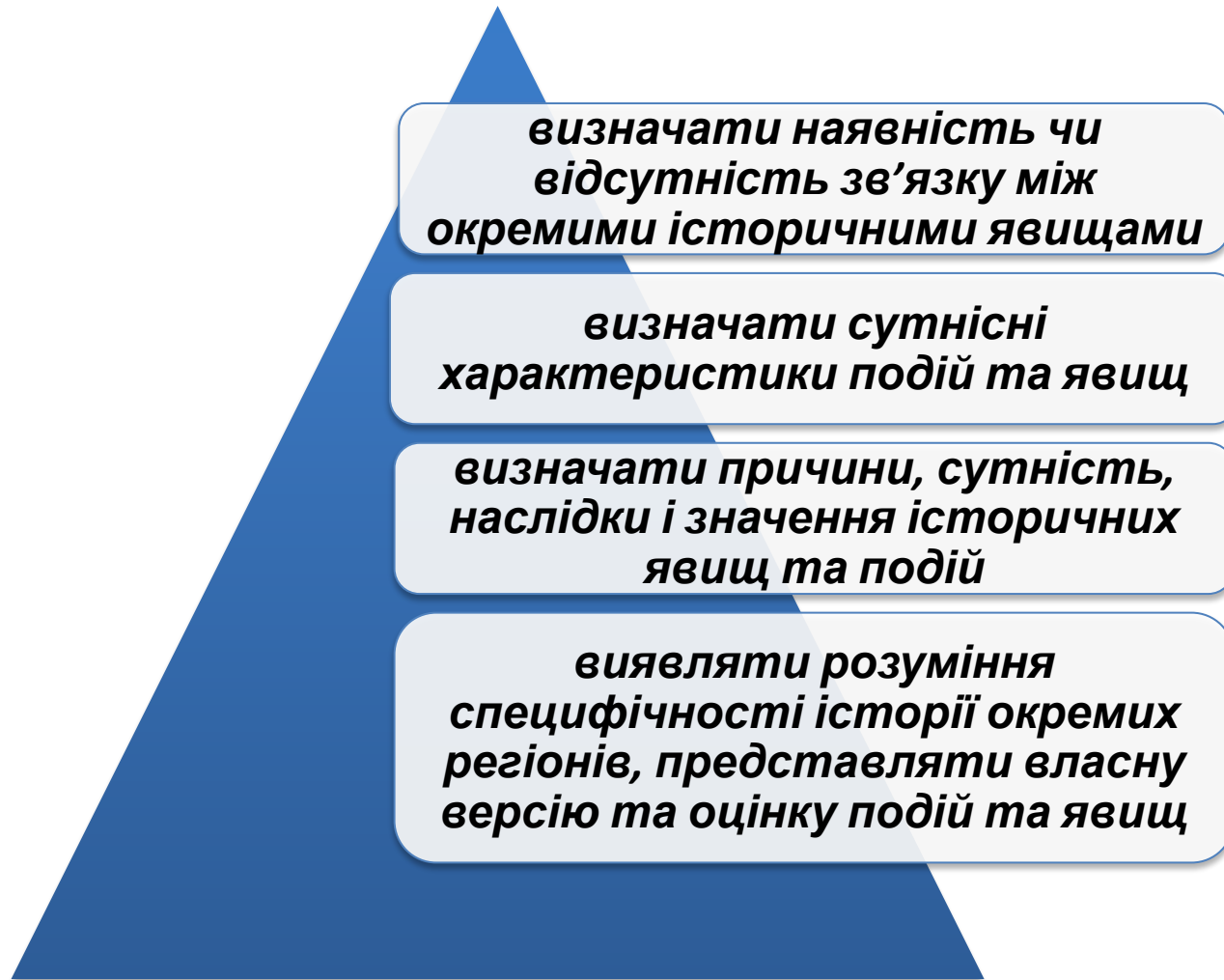
критично аналізувати, порівнювати історичні джерела

П
С
Д
В

Формування логічної компетентності: типи завдань

- використання, тлумачення відповідної наукової термінології; аналіз, синтез, узагальнення школярами історичної інформації;
- знання та розуміння особливостей цивілізацій епохи Середніх віків, взаємовпливів і конфліктів між ними; аналіз причин, сутності, наслідків історичних фактів, життєдіяльності постатей;
- застосовування засвоєних знань і умінь у самостійному пошуку інформації з різних джерел для підготовки повідомлень і презентацій.

Рівні сформованості логічної компетентності

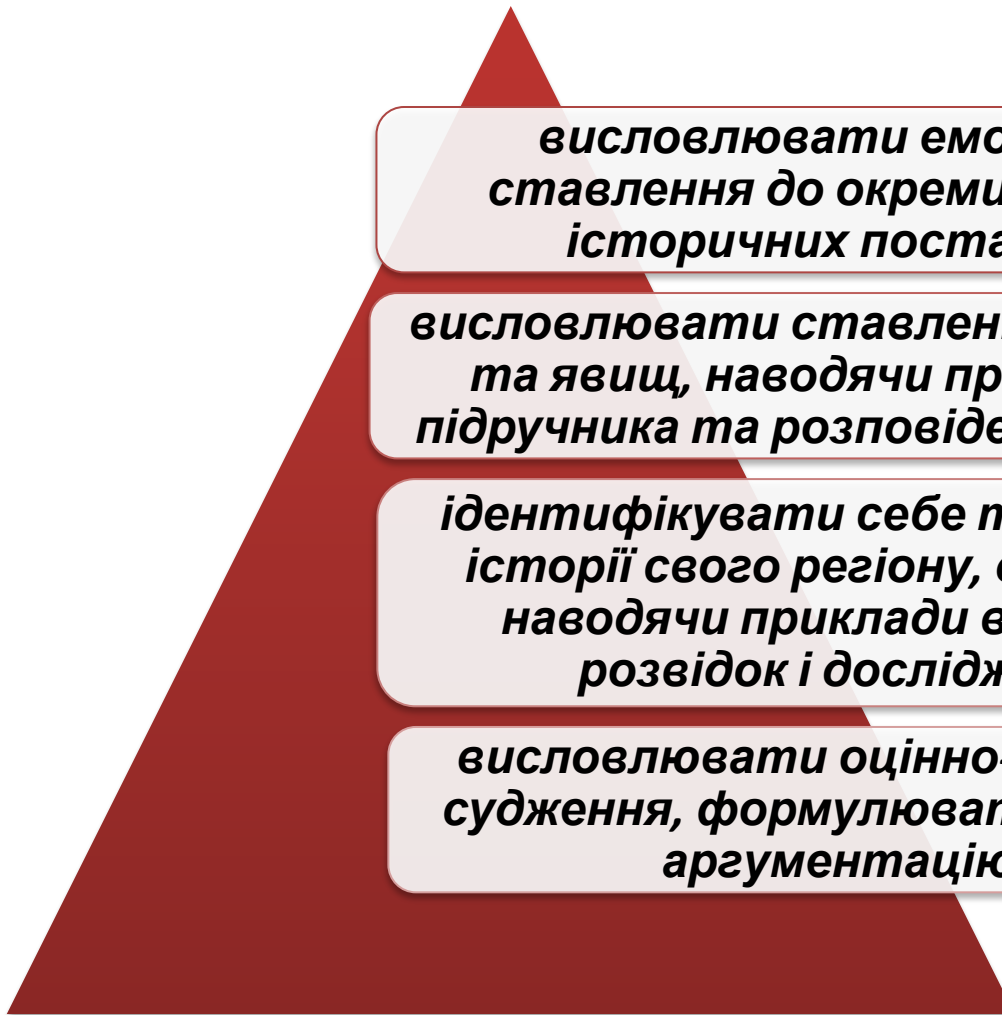

П
С
Д
В

Формування аксіологічної компетентності: типи завдань

- самотійна оцінка історичних фактів і життєдіяльності осіб на основі здобутих знань;
- емоційно-оцінні судження на основі загальнолюдських та національних цінностей.

Рівні сформованості аксіологічної компетентності

П
С
Д
В

Використані джерела

- [Малієнко Ю.Б. Формування історичної компетентності засобами підручника з історії середніх віків](#)
- [Матеріали виступів О.І.Пометун, Н.М.Гупана, Ю. Малієнко на науково-практичній он-лайн-конференції «Учені НАПН України – українським вчителям» \(29.08.2016\)](#)
- Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті / О.Пометун // Історія в школах України. – 2007. - №6. – С.3-12.
- Матеріали обласного семінару при ЗОІППО (07.09.2016)